

KOIRAT

Tavoitteet kannan koolle tulevaisuudessa

Paimensukuisen lapinkoiran pentuja syntyy nykyään vähän yli 200 vuosittain. Tämä määrä on riittävä pitämään koirakantaa elinvoimaisena. Tavoitteena voisi olla 200 -300 pentua / vuosi. Suuret äkilliset vaihtelut puoleen tai toiseen eivät ole suotavia. Äkillinen lisäys voi johtaa hallitsemattomaan kasvuun, josta olisi seurauksena kannan laadun huononeminen esimerkiksi terveyden ja luonteen suhteen. Tällöin voisi olla vaikeuksia löytää paimensukuisille hyviä, koiraa arvostavia koteja.

Maatiaiskoirana paimensukuinen lapinkoirakanta on syytä säilyttää syntymämaassaan Suomessa. Jonkin verran on ollut vientiä Pohjoismaihin. Tälle on historialliset perusteet, koska kantakoirista osa on Norjan ja Ruotsin saamelaisalueilta. Viennissä on huolehdittava siitä, että eri linjojen ja kantakoirien perimä säilyy kotimaassa monipuolisena. Yksittäisiä pentuja on mennyt useihin maihin, mutta laajamittainen vienti ei ole toivottavaa.

Paimensukuisia lapinkoiria kasvatetaan pienissä kotikenneleissä. Kasvattajien omat sukulinjat, kasvatuksen tavoitteet ja mieltymykset säilyttävät luonnostaan koiramme monimuotoisuutta. Kasvattajalta toivotaan koiran historian tuntemusta ja vastuullista kasvatustyötä. Suuri ammatillinen kennel voi tehokasvatuksellaan tuottaa liikaa saman sukuisia pentuja, ja näin vinouttaa geenikannan tasapuolista säilyttämistä. Paimensukuinen ei sovi ulkokoiraksi eikä suureen kenneliin häkkikoiraksi.

MENETELMÄT NYKYKANNAN TARKALLE TILASTOINNILLE JA ELOSSA OLEVAN KANNAN SEURANNALLE

Yksittäiset jäsenet ovat pitäneet kirjaa paimensukuisista lapinkoirista monenlaisin menetelmin käsinkirjoitetuista kortistoista tietokonekantoihin.

PLS:n kotisivuilla ovat lähes kaikki paimensukuiset lapinkoirat nähtävillä Veikko Liljan **kantakoiratilastoissa**. Tilastoista puuttuvat ne X-rekisteriin rekisteröidyt paimensukuiset lapinkoirat, joilla ei ole jälkeläisiä tai jotka eivät ole käyneet näyttelyssä. Sitä päivitetään vuosittain. Siellä näkyvät koirien rekisterinumero, syntymäaika, vanhemmat, jälkeläisten lukumäärä ja kyseisen koiran kantakoiraprocentit. Nykykannan seuraamiselle Veikko Liljan kehittämä **kantakoirien prosentiosuudet** ovat hyvä työkalu. Niiden avulla voidaan seurata kannan geeniaineksien säilymistä monipuolisena.

Samoin voidaan tarkkailla harvinaisia sukulinjoja ja pyrkiä etsimään niistä koiria siitokseen. Kantakoiraprocentageja voidaan käyttää myös jonkun resessiivisesti periytyvän sairauden perinnöllisyyden jäljittämiseen.

Toivottavaa olisi, että jäsenistön käytössä olisi joku helppokäyttöinen **koirasukuohjelma**. Erittäin toimiva on esimerkiksi Ruotsin kennelliiton (Svenska Kennelklubben) *Hunddata* -ohjelma, josta saa nopeasti selville koiran suvun, sisarukset, terveystiedot ja

KOIRAT

tulokset erilaisissa kilpailuissa. Vastaaventyypisiä suomalaisia ohjelmia on tarjolla. Niihin on liitetty tietojen lisäksi mahdollisuus laskea sukusiitosprosentteja erilaisille siitosyhdistelmille

SUKUSIIITOSPROSENTIT

antavat lisätietoa yksittäisissä siitosvalinnoissa. Sukusiitos voidaan laskea esimerkiksi yhdeksältä polvelta, jolloin se on luotettava. Paimensukuisten pentueiden vuosittaiset sukusiitosprosenttien keskiarvot vaihtelevat vuosina 1992-1998 6.03 – 8.23 % välillä. Yksittäistäisten pentueiden luvut vaihtelevat 0 – 22,72 %, joten paimensukuisissa ei tuolloin ollut lainkaan ahdasta sukusiitosta. Kennelliiton sukusiitoksen suosituksen, 6.25 %, alitti 34.4 % pentueista, ja korkeimman sukusiitosprosentti keskiarvon, 8.23 % alitti 70.9 % paimensukuisista lapinkoirista. Tiedot perustuvat Veikko Liljan keräämään taulukkoon paimensukuisista lapinkoirista sekä Tommi Wiksténin tekemällä Koirasuku-ohjelmalla laskettuihin sukusiitosprosentteihin yhdeksän sukupolven päähän.

AITOUSTODISTUS

PLS on luovuttanut kasvattajan pyynnöstä pennunostajalle aitoustodistuksen eli sertifikaatin. Se todistaa koiran olevan paimensukainen lapinkoira, ja siitä ilmenee perustietojen lisäksi kyseisen koiran kantakoirien prosenttiosuudet.

Aitoustodistus on saanut suuren suosion. Nykyisin se on mahdollista saada vanhemmallekin koiralle, jos samalla luovuttaa seuraran arkistoon ja käyttöön kuvia ja / tai pienen kertomuksen koirastaan. Samalla saamme koottua arvokasta tietoa koiristamme.

Lähdeaineisto ja lisätietoa:

- PLS:n kotisivut <http://www.sci.fi/~pls/>
- Svenska Kennelklubben hunddata <http://kennet.sk.se/hunddata/>

